

Uloga Jevrejki u očuvanju judaizma

Dr Zorica Mršević

U jevejski zajednicama na Balkanu

- žene su bile glavne nositeljke svakodnevne religiozne prakse, naročito u sekularizovanim porodicama.
- Istorijski, često su bile „poslednja linija očuvanja“ npr. za vreme progona u srednjem veku, Holokausta u 20. veku i života u socijalističkim i sekularnim državama (uključujući Jugoslaviju).
- Ta se uloga bazirala na činjenicama da se jevrejski identitet prenosi po majci (halahički princip), dom je mala sinagoga (mikdaš me'at), a žena je njegov centralni akter
- Tri ženske micve kao i da žene ispunjavaju tri ženske micve (zapovesti), paljenje šabatnih sveća kao unošenje svetlosti i mira, brige za prehrambenu svetost i brige za porodičnu čistoću (nida) kroz ciklus vremena, tela i svetosti.

Šta obuhvata konkretna
uloga Jevrejki u
očuvanju judaizma kroz
prizmu *tikkun olam*

1. Radioničko
pitanje

An illustration at the top left shows a hand reaching down to shield a family of three (green, red, and blue figures) inside a yellow house. Several red and yellow virus-like particles are floating around the house. The background of the top right is a solid red color.

Obuhvata očuvanje

- pamćenja, etike i identiteta
- u izrazito sekularnom okruženju
- Posmatrano kroz prizmu *tikkun olam*, taj rad predstavlja kontinuirani moralni napor
- da se svet učini pravednijim i smislenijim – čak i onda kada su institucionalni oblici religije slabi ili fragmentirani
- Time Jevrejke u savremenom društvu potvrđuju da je judaizam, pre svega, živa etička tradicija sposobna za prilagođavanje i opstanak.

Koje su specifične
okolnosti
marginalizacije
judaizma u
socijalističkoj Jugoslaviji

2. RADIONIČKO PITANJE

U socijalističkoj Jugoslaviji

- **Uključujući Srbiju, religija je bila marginalizovana,**
- **ali ne i zabranjena.**
- **Specifične okolnosti su dugotrajna izrazito manjinska pozicija, snažna sekularizacija celog društva, iskustvo Holokausta i socijalističkog društvenog poretka.**
- **U tom kontekstu judaizam se često transformisao u kulturni i etički identitet, povezan sa antifašizmom, humanizmom i univerzalnim vrednostima.**

Koju su ulogu imale
Jevrejke
u tom društvenom
kontekstu,
kako razumete
prenošenje
“tihe tradicije”,
lični, porodični primeri.

3. RADIONIČKO PITANJE

Jevrejke su imale

- presudnu ulogu u prenošenju „tihe“ tradicije,
- praznici su obeležavani u porodičnom krugu,
- hebrejska imena su se čuvala kao znak kontinuiteta,
- a moralne vrednosti judaizma prenošene su kroz priče i svakodnevno ponašanje.
- Takav oblik delovanja predstavlja sekularizovani *tikkun olam*, u kome popravljjanje sveta znači očuvanje etičkog jezgra tradicije.

**Kako se dešava
obnova kroz
pamćenje i
obrazovanje,
primeri aktivnosti
jevrejskih opština**

**4. RADIONIČKO
PITANJE**

U post-socijalističkoj

- Jugoslaviji/Srbiji, jevrejski život se obnavlja
- kroz kulturne, obrazovne i memorijalne inicijative.
- Jevrejke su danas posebno vidljive u oblastima: obrazovanja i kulturnih programa jevrejskih opština,
- komemoracije Holokausta,
- interkulturalnog i interreligijskog dijaloga,
- civilnog društva i borbe protiv antisemitizma i diskriminacije.

Koje aktivnosti predstavljaju savremeni oblik *tikkun olam* – delovanje usmereno ka popravljanju društvenog tkiva, a ne samo očuvanju sopstvene zajednice

5. RADIONIČKO PITANJE

An illustration in the top left corner shows a hand from the top left holding a yellow house. Inside the house are three stylized human figures: a green one on the left, a red one in the middle, and a blue one on the right. Surrounding the house are several red and yellow virus-like particles with spiky surfaces. The background of the top right is a solid red color.

U inicijativama

- **vezanim za očuvanje sećanja na logor Sajmište,**
- **žene – istoričarke, aktivistkinje, kustoskinje i edukatorke –**
- **imaju istaknutu ulogu npr. u kritici nacionalističkih narativa koji relativizuju Holokaust,**
- **povezivanju jevrejskog stradanja sa univerzalnim ljudskim pravima,**
- **isticanje rodno osetljivo pamćenje (žene i deca kao žrtve).**

HVALA

- NA PAŽNJI
 - I
- AKTIVNOM UČEŠĆU